SUOMENPATENTTIASIAMIESYHDISTYS ry
FINSKA PATENTOMBUDSFÖRENINGEN rf
www.spay.fi

Eduskunnan talousvaliokunnalle

14.09.2026

Asia: HE 128/2026 vp

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n lausunto koskien asiaa HE 128/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on 7.9.2026 pyytänyt Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry:n asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta asiasta. Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry (jäljempänä ”SPAY”) esittää lausuntonsa seuraavassa.

1. Yleistä

SPAY antoi 19.5.2026 lausunnon hallituksen esitykseen luonnoksesta. SPAY piti esitysluonnoksen muutoksia pääosin perusteltuina ja kannatettavina sekä piti myönteisenä erityisesti hyödyllisyysmallioikeutta koskevan sääntelyn yhdenmukaistamista patenttilain kanssa.

Hallituksen esityksessä HE 128/2026 vp keskeiseksi sisällölliseksi muutokseksi on jäänyt hyödyllisyysmallilta edellytettävän keksinnöllisyystason yhdenmukaistaminen patentin keksinnöllisyysvaatimuksen kanssa. Lisäksi lakiin ehdotetaan patenttilain kokonaisuudistuksesta johtuvia, pääosin lakiteknisiä muutoksia sekä eräitä muita muutoksia. Muutokset koskevat muun muassa mitätöintimenettelyä, muutoksenhakua, suojavaatimusten tulkintaa, loukkauskiellon tehostamista ja kansainvälisen hakemuksen jatkamista Suomessa. SPAY kannattaa hallituksen esitystä jäljempänä esitetyin huomioin.

2. Keksinnöllisyysvaatimus, 2 §

Hallituksen esityksen 2 §:n 1 momentin mukaan hyödyllisyysmallilla suojattavan keksinnön tulee olla uusi eikä se saa olla alan ammattilaiselle ilmeinen. Keksinnöllisyysvaatimus vastaisi siten patenttilain mukaista vaatimusta.

SPAY kannattaa ehdotettua muutosta. Keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistaminen patenttilain kanssa vähentää nykyiseen sääntelyyn liittyvää tulkintaepävarmuutta ja parantaa sekä oikeudenhaltijoiden että kolmansien osapuolten oikeusvarmuutta. Muutos mahdollistaa lisäksi patenttioikeudellisen oikeuskäytännön ja vakiintuneiden arviointiperiaatteiden johdonmukaisen hyödyntämisen myös hyödyllisyysmallien keksinnöllisyyttä arvioitaessa.

SPAY tiedostaa, että muutoksen jälkeen hyödyllisyysmallioikeutta ei voida saada keksinnöille, jotka eivät täytä patenttilain mukaista keksinnöllisyysvaatimusta. Tämä voi vähentää järjestelmän käytettävyyttä erityisesti yksittäisten keksijöiden ja pk-yritysten näkökulmasta. SPAY katsoo kuitenkin oikeusvarmuuden ja sääntelyn ennakoitavuuden lisääntymisestä saatavan hyödyn tätä haittaa merkittävämmäksi.

3. Yksinoikeuden sisältö ja esitysluonnoksesta poistettu vientivalmistuspoikkeus

Lausuntokierroksella olleessa esitysluonnoksessa ehdotettiin, ettei hyödyllisyysmallioikeuden tuottama yksinoikeus käsittäisi sellaisen suojatun tuotteen valmistamista Suomessa, joka saatetaan vaihdantaan ainoastaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla.

Tarkemmin sanoen lausuntokierroksella olleessa esitysluonnoksessa ehdotettiin lisättäväksi 3 §:n 3 momenttiin uusi 4 kohta seuraavasti:

”*Yksinoikeus ei käsitä:*
1) hyväksikäyttöä, joka ei ole ammattimaista;
2) sellaisen hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka Euroopan talousalueella on saatettu vaihdantaan hyödyllisyysmallioikeuden haltijan toimesta tai tämän suostumuksella;
3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä; eikä

4) sellaisen hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen valmistamista Suomessa, joka saatetaan vaihdantaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla.”

Lausuntokierroksella olleen esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ehdotusta perusteltiin seuraavasti:

”*Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan hyödyllisyysmallioikeuden tuottama yksinoikeus ei käsittäisi sellaisen hyödyllisyysmallioikeudella suojatun tuotteen valmistamista Suomessa, joka saatetaan vaihdantaan Suomen ulkopuolisilla markkinoilla. Ehdotuksen tavoitteena on turvata suomalaisten vientiyritysten investointi- ja kilpailukykyä tilanteessa, jossa ulkomailla toimivat yritykset voisivat suomalaisen hyödyllisyysmallijärjestelmän avulla häiritä vientituotteiden valmistamista Suomessa, mutta suomalaisilla vientiyrityksillä ei olisi käytössään vastaavaa keinoa ulkomailla, koska Suomessa rekisteröity hyödyllisyysmalli on voimassa vain Suomessa. Ehdotettu poikkeus koskisi ainoastaan Suomen ulkopuolelle vietävien tuotteiden valmistamista Suomessa.”*

SPAY kannatti ehdotettua vientivalmistuspoikkeusta, koska se olisi turvannut suomalaisten vientiyritysten investointi- ja kilpailukykyä tilanteissa, joissa Suomessa rekisteröity hyödyllisyysmalli on voimassa vain Suomessa.

Lisäksi SPAY esittää, että vientivalmistuspoikkeus olisi perusteltu myös ulkomaisten investointien houkuttelemisen näkökulmasta. Esimerkiksi Ruotsissa ei ole hyödyllisyysmallijärjestelmää. Verrattaessa Suomea ja Ruotsia investointikohteina Suomen asemaa voi heikentää se, että Suomessa hyödyllisyysmalliin perustuva kielto-oikeus voidaan myöntää ilman keksinnön uutuutta ja keksinnöllisyyttä koskevaa sisällöllistä tutkimusta. Vientivalmistuspoikkeus paitsi vähentäisi tästä järjestelmäerosta Suomessa tapahtuvalle vientivalmistukselle aiheutuvaa riskiä myös parantaisi Suomen asemaa investointikohteena suhteessa esimerkiksi Ruotsiin.

SPAY huomioi, että vientivalmistuspoikkeus ei sisälly hallituksen esitykseen HE 128/2026 vp.

SPAY esittää, että 3 §:n 3 momentin 4 kohta palautetaan hallituksen esitykseen lausuntokierroksella olleen esitysluonnoksen mukaisena ja että sitä koskevat edellä lainatut perustelut sisällytetään lain esitöihin suomalaisten vientiyritysten investointi- ja kilpailukyvyn turvaamiseksi sekä Suomen aseman parantamiseksi investointikohteena suhteessa maihin, joissa ei ole hyödyllisyysmallin kaltaista suojamuotoa.

4. Korvausvelvollisuus ja menettelyllinen yhteensovittaminen, 19 § sekä 36 ja 37 §

SPAY ehdotti aikaisemmassa lausunnossaan, että hyödyllisyysmallioikeuden loukkausta koskevien 36 ja 37 §:n sekä mitättömäksi julistamista koskevan 19 §:n välinen suhde yhdenmukaistettaisiin patenttilain kanssa. Tämän ehdotuksen tavoitteena olisi mahdollistaa hyödyllisyysmallin pätevyyden ratkaiseminen ennen loukkauskysymysten lopullista arviointia ilman, että oikeudenhaltijan on korvausvaatimusten vanhentumisen vuoksi nostettava loukkauskanne mitätöintimenettelyn ollessa vielä vireillä.

SPAY ehdotti, että 37 §:n 3 momentissa säädetystä viiden vuoden enimmäisajasta voitaisiin poiketa, kun loukkauskanne nostetaan vuoden kuluessa siitä, kun hyödyllisyysmallioikeus on

pysytetty voimassa lainvoimaisella päätöksellä mitätöintimenettelyn jälkeen. Ehdotus vastaisi uuden, 1.6.2027 voimaan tulevan patenttilain (653/2026) 137 §:n mukaista järjestelmää. sekä edistäisi oikeusvarmuutta ja prosessiekonomiaa.

Ehdotusta ei ole sisällytetty hallituksen esitykseen. SPAY pitää edelleen lausuntokierroksella tehtyä ehdotusta perusteltuna, koska se edistäisi sääntelyn yhdenmukaistamista tältä osin patenttilain kanssa.

5. Muut lausuntokierroksen jälkeen tehdyt muutokset

SPAY pitää perusteltuna 19 §:ään ehdotettua uutta 4 momenttia, jonka mukaan uutta mitätöintihakemusta ei lähtökohtaisesti oteta tutkittavaksi, jos samaa hyödyllisyysmallia koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu samojen asianosaisten välillä, elleivät olosuhteet ole olennaisesti muuttuneet. Muutos ehkäisee saman asian toistuvaa käsittelyä ja tukee tuomioistuinmenettelyn sujuvuutta.

SPAY kannattaa myös 45 d §:n 2 momentin muutosta, jonka mukaan käännöstä tai jäljennöstä koskeva lisämaksu voidaan suorittaa saman kahden kuukauden lisäajan kuluessa kuin vaadittava käännös tai jäljennös on annettava. Muutos yhdenmukaistaa määräajan patenttilain 74 §:n vastaavan sääntelyn kanssa.

6. Yhteenveto

• SPAY kannattaa hallituksen esitystä pääosin ja erityisesti keksinnöllisyysvaatimuksen yhdenmukaistamista patenttilain kanssa.

• SPAY kannattaa edelleen nyt poistetun vientivalmistuspoikkeuksen lisäämistä lakiin lausuntokierroksella olleen esitysluonnoksen mukaisesti suomalaisten vientiyritysten investointi- ja kilpailukyvyn turvaamiseksi sekä Suomen aseman parantamiseksi investointikohteena.

• SPAY pitää lisäksi edelleen perusteltuna loukkauskanteen, mitätöintimenettelyn ja takautuvan korvausvastuun yhteensovittamista patenttilain mukaisten periaatteiden kanssa lausuntokierroksella ehdotetulla tavalla.

• SPAY pitää 19 §:n uutta 4 momenttia perusteltuna ja kannattaa 45 d §:n 2 momentin määräaikamuutosta.

Tampereella 14. syyskuuta 2026

Kunnioittavasti,

Suomen Patenttiasiamiesyhdistys r.y. / Finska Patentombudsföreningen r.f.

Sini-Maaria Mikkilä, puheenjohtaja